

Rak vrata maternice u Osječko-baranjskoj županiji, Europi i svijetu

Svojom učestalošću i smrtnošću, ali i nizom etioloških spoznaja rak vrata maternice izazov je suvremene medicine te značajan javnozdravstveni problem u razvijenim i u nerazvijenim zemljama.

Bolest je to od koje zahvaljujući današnjim mogućnostima u medicini i javnom zdravstvu, uzimajući u obzir mogućnosti i znanja u sprječavanju i mogućnostima ranog otkrivanja ove bolesti, ne bi smjela teoretski oboljeti niti umrijeti ni jedna žena u svijetu. No nažalost stvarnost je još uvijek poražavajuća.

Rak vrata maternice četvrto je po učestalosti sjelo raka žena u svijetu.

Međunarodna agencija za istraživanje raka iznosi kako je u 2012. godini dijagnosticirano oko 528.000 novooboljelih žena. Te iste godine umrlo je zbog te bolesti 266.000 žena od toga se 87% odnosi na zemlje u razvoju (Africi, Latinskoj Americi i na Karibima, centralnoj i južnoj Aziji).

U Europi je od raka vrata maternice u 2012. godini oboljelo gotovo 67.000, a umrlo više od 26.000 žena. Istočna Europa područje je najveće pojavnosti i smrtnosti od raka vrata maternice u Europi, a istodobno je to područje koje ima i najveću stopu smrtnosti. Najnižu stopu pojavnosti raka vrata maternice u Europi ima Finska (ona je u 2012. godini iznosila 4,3 na 100.000), a ujedno Finska ima i najnižu stopu smrtnosti od raka vrata maternice (2012. godine stopa je iznosila 1,0 na 100.000).

Hrvatska u odnosu na istočnu Europu ima povoljniju situaciju, ali u odnosu na zapadnu Europu znatno lošiju. U Hrvatskoj je rak vrata maternice deseto najčešće sjelo raka u žena s 339 novooboljelih žena u 2013. godini, što čini 3% svih zloćudnih bolesti žena. U 2013. godini umrlo je u Hrvatskoj 127 žena, a u 2014. godini 130 žena. Kako je vidljivo unutar same Europe postoje velike razlike, a jednako tako i unutar same Hrvatske, što je za nas koji se bavimo javnim zdravstvom nedopustiva situacija. Preventivne mjere za rak vrata maternice u Hrvatskoj od šezdesetih godina prošlog stoljeća, dovele su do značajnog pada broja novooboljelih žena kroz razdoblje od dva desetljeća (44%). Silazni je trend bio prisutan sve do 1991. godine, no nakon tog razdoblja ne primjećuju se značajni pomaci.

Od 2005. do danas u Osječko-baranjskoj županiji postupno se smanjuje broj novooboljelih žena, od vodeće pozicije na razini hrvatske do današnjeg broja koji je na razini prosjeka Hrvatske, ali pri tome uz još visoku smrtnost koja je znatno iznad Hrvatskog prosjeka. U Osječko-baranjskoj županiji

je rak vrata maternice peto najčešće sjelo raka u žena s 29 novooboljele žene u 2013. godini, što čini 4,8% svih zloćudnih bolesti žena (gruba stopa 18,3/100.000). U 2013 godini umrlo je 14 žena, a u 2014. umrlo je 15 (gruba stopa 9,5/100.000, a što čini 3,4% svih smrti od raka u žena).

Rezultati provedenih preventivnih pregleda na području Osječko-baranjske županije od 2009 do 2012 godine točnije do početka provedbe Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka vrata maternice u 6 ginekoloških ordinacija primarne zdravstvene zaštite kod žena koje nisu bile kod izabranog ginekologa 3 i više godina ili nisu obavile PAPA test u zadnjih 6 mjeseci pokazuju poražavajuće rezultate. Seoske žene mlađe od 50 godina u prosjeku nisu obavile pregled kroz 6 godina a gradske žene iste dobi 5 godina. Kod žena starijih od 50 godina situacija je još poražavajuća. Seoske žene u prosjeku nisu obavile pregled 10 godina, pri čemu je velik broj onih koje pregled nisu obavile 20 godina ili uopće ne pamte da su isti obavile ikada. Što se pak gradskih žena starijih od 50 godina tiče u prosjeku pregled nisu obavile 7 godina.

Dobro organizirana zdravstvena zaštita žena jedan je od bitnih čimbenika za očuvanje i unapređenje kvalitete života žena uopće. Kroz skrb o materinstvu, planiranje obitelji, zaštitu žena od malignih bolesti čini temelj osiguranja biološke reprodukcije pučanstva, a kroz važnu ulogu u obitelji i odgoju kao i značaja radne produktivnosti žena u društvenom okružju, predstavlja i treba biti vodeći i najvažniji zadatak svakog društva. **Od 1. prosinca 2012. godine u Hrvatskoj se provodi Nacionalni program ranog otkrivanja raka vrata maternice,** kojemu je osnovni cilj rano otkrivanje maligne bolesti ili pak promjena koje joj prethode, a namijenjen je ženama u dobi od 25 do 64 godine. Sve žene u ovoj dobi, koje po evidenciji Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, posljednje tri godine nisu obavile Papa test, pozvane su da se jave izabranom ginekologu s kojim su mogle dogovoriti termin pregleda i isti obaviti.

U ovim nastojanjima same žene moraju biti značajan partner kroz podizanje svijesti o važnosti odlazaka na redovite preglede, kroz odgovorno spolno ponašanje, stalnu edukaciju već od same obitelji te kroz sve druge institucije odgoja i obrazovanja. U svemu tomu značajan doprinos treba dati i lokalna zajednica i radno okružje i rezultat ne bi smio izostati.

S tim ciljem i ove godine kroz akciju 9. Hrvatski Dan mimoza želimo Programe ranog otkrivanja raka približiti ženama i podići informiranost o njihovoj važnosti na dobrobit i zdravlje svih naših sugrađana!

Koordinator Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka vrata maternice

za Osječko-baranjsku i Virovitičko-podravsku županiju:

Nikola Kraljik, dr. med.
specijalist javnog zdravstva

